

etum jus patronatus, cum illa transire sine venditione talis juris, servata tertia assertione a nobis posita. Et in hoc casu plane loquuntur jura in d. capit. *Ex litteris*, et capite *Cum seculum*. Et in eodem sensu dixit divus Thomas: *Jus patronatus per se non venditur, sed transit cum villa, quæ venditur, vel conceditur*. Ubi ponderanda sunt illa duo verba, quia si per venditionem villæ potest transire ad eumentem jus patronatus sine assensu Episcopi, sed ex vi juris, a fortiori poterit transire, si villa libere donetur. Et ita limitandum est quod in secundo modo dictum est de consensu Episcopi requisito; intelligitur enim quando jus patronatus solum et per se donatur: secus vero est, si transeat cum donatione villæ. Nam quod venditioni conceditur, multo magis liberali donationi concessum esse credendum est, cum hæc multo magis aliena sit ab omni apparentia Simonie, et alioquin majori favore digna sit. Potestque colligi ex dicto capitul. *Cum seculum*, ibi: *Cum ratione feudorum emptorum, aliterque acquiritorum, etc.* Ratio autem generalis est, quia accessorium sequitur principale cui adhæret; tunc autem jus patronatus se habet sicut accessorium ad villam, quia est quasi accidens illi inhærens, et optime quoad hoc comparatur cum calicis consecratione.

18. *An venditio sit simoniaca, ex eo quod in ea exprimitur jus patronatus.* — *Resolvitur non esse simoniam.* — Quia vero necessarium est (ut diximus) ut villa, vel fundus eo titulo non vendatur carius, solent juristæ interrogare an sit venditio simoniaca, quando in venditione exprimitur ipsum jus patronatus. Quidam enim affirmant eo ipso judicandam esse venditionem simoniacam; alii simpliciter negant; alii distinctione in verbis utuntur; nam si dicatur vendi villa et jus patronatus, simonia est; si vero dicatur vendi villa cum jure patronatus, non est simonia. Verumtamen, ut bene dixit Sylv., d. q. 2, ad forum conscientie hoc parum refert, quia si bona fuit intentio, et pretium non excessit valorem villæ per se spectatæ, parum refert, quod his, vel illis verbis fuerit contractus conceptus. Existimoque etiam in foro exteriori præsumendam esse contractum licitum, si ex aliis circumstantiis aliud non colligatur verisimiliter. Nam illa expressio utroque illorum modorum facta potest habere sensum qui culpam excuset, et ideo talis sensus semper præsumendus est, cæteris paribus. Et ad hoc valent multa principia juris, et conjecturæ, quas in simili adducit Navar.,

cons. 12, de Simon. Potestque non immerito aliquando exprimi jus patronatus in illa venditione, tum ut de illo constet, tum ut non putetur reservatum, aut separatum a villa. Optima autem forma exprimendi illud accipi potest ex d. c. *Ex litteris*, ibi: *Si vobis constiterit, quod præfalo militi præscripta villa fuerit, non excepto jure patronatus, ad formam concessa*. Negativa ergo forma optima erit vendi villam, non excepto jure patronatus; quamvis enim, eo ipso quod non excipitur, intelligatur translatum, juxta illum textum et juxta vulgarem regulam, quod accessorium sequitur principale, nihil tamen nocere potest quod in illa forma exprimat, quia non plus exigitur quam jure concedatur.

19. *Quando jus patronatus est personale, an, venditis bonis, transeat cum illis.* — *Partem affirmativam qui sequantur.* — *Negativa præfertur.* — At vero quando jus patronatus non cohæret fundo aut villæ, sed personæ, merito dubitari potest an, venditis bonis, cum illis transeat jus patronatus. Et quidem si patronus solum vendat unam vel alteram partem suorum bonorum, ut domum aut vineam, certum est non transire ex vi venditionis, quia nulla est connexio, nec ratio translationis. At vero si venditio fiat omnium bonorum, tunc multi juristæ censent transferri etiam in emptorem jus patronatus. Sic enim dicere solent, transire jus patronatus cum universitate, utique honorum, si vendatur. Ita tenent communiter Canonistæ in d. c. *Ex litteris*, de Jure Patr., in c. *Quanto*, de Jud., et multi alii, quos refert Covar., lib. 2 Var., c. 18, num. 6, et sequent. Sed non video in jure canonico sufficiens fundamentum hujus sententiæ, et ideo contrariam opinionem videri censeo, quam ibidem refert Covar. ex multis auctoribus, quos etiam refert et sequitur Lamberti., de Jur. Patr., lib. 1, 2 p., q. 5 princ., art. 17, num. 20, et art. 15, num. 8 et 13. Et ratio est, quia si jus patronatus non cohæret rei venditæ, non transfertur ex vi venditionis illius, quia quando res non sunt inter se connexæ, non est unde una secum ferat aliam ex vi translationis unius tantum. Sicut in motibus physicis una res non movetur ad motum alterius, nisi propter aliquam unionem inter illas; et in moralibus, per donationem unius rei non censetur consequenter alia donata, quæ cum priori connexa non est; idem in legatis est manifestum; idem ergo est in venditione. Si ergo jus patronatus non cohæret universitati, etiamsi hæc vendatur,

non transferetur in emptorem ex vi alterius rei venditæ; ergo, si transferretur, esset, quia reputaretur tanquam pars universitatis, et per se vendita partialiter, sicut aliæ partes, quod esset simoniacum, ut constat.

20. *Objectio.* — *Respondetur.* — Dices: hæc ratione probaretur etiam non transire hoc jus cum hæreditate, quia est personale, et non reale, quia, cum non cohæreat hæreditati, etiamsi illa relinquatur hæredi, et ex vi illius non transibit jus patronatus. Respondetur negando primam consequentiam, quia, licet non transeat ex vi bonorum, quæ hæredi relinquuntur, transit ex vi juris, et, ratione illius, ex vi hæreditatis, ut talis est: nam jus canonicum ita disposuit in hærede, non autem in emptore. Neque ab uno ad aliud potest fieri extensio, seu illatio; tum quia sunt valde diversa: hæres enim repræsentat personam defuncti, non autem emptor; et propterea hæres solet succedere in omnibus juri-bus et honoribus, non autem emptor, ut de jure sepulturæ colligitur ex leg. *Quia perinde*, 42, ad Trebellian., et de Jure Patronatus in libertos, ex leg. *Si Patron.*, 55, eodem, ut statim dicemus. Adde, quod hæres regulariter esse solet sanguine conjunctus; et hoc titulo dignus est ut Ecclesia illi fecerit hæc gratiam; quando vero instituitur extraneus, indicat in testatore amicitiam erga illum, quæ æquivalere possit sanguini, et ideo illi etiam voluit Ecclesia favere; in emptore vero non procedit ulla similis ratio, ut constat, et ita nisi res ipsa vendita quasi necessitate quadam secum ferat jus patronatus tanquam accessorium, in favorem emptoris nunquam hoc concessum est. Accedit tandem, quod in institutione hæreolis tota donatio est mere gratuita, et ideo extendi optime potuit ad jus patronatus, etiamsi necessarium esset per se et directe ex speciali voluntate testatoris transferri. Secus vero est in venditione bonorum, quia voluntas vendendi non potest licite cadere in jus patronatus per se spectatum; ideoque si ex vi connexionis cum re ipsa non transferatur, ex vi voluntatis vendentis transferri non potest. Quod si dicas posse vendentem habere voluntatem transferendi gratis hoc jus, licet alia bona pro pretio vendat, respondeo primum id non præsumi in venditore, et ideo non oportuisse ut jus faveret huic voluntati. Deinde quando venditor bonorum habuerit hæc voluntatem erga emptorem, tunc per accidens et concomitanter conjunguntur venditio unius et donatio alterius;

ideoque sicut jus patronatus donari non potest alicui sine approbatione Episcopi, ita nec tunc fieri poterit, nisi locus religiosus sit. Et tunc oporteret certo constare contractus non misceri, ita ut unus fiat propter alium, sed jus patronatus omnino gratis donari, et ita tunc non transferretur in emptorem, ut sic, sed in donatarium.

21. *Quid dicendum quando jus patronatus non cohæret bonis, sed potius bona cohærent juri patronatus.* — Sed quæret tandem aliquis quid dicendum sit, quando jus patronatus et bona habent inter se connexionem, non tamen jus patronatus cohæret bonis, sed potius bona cohærent juri patronatus. Ut verbi gratia, quia patronus instituit ac voluit ut qui esset patronus, semper possideret talia bona, non tam in gratiam et commodum ejus, quam in ecclesiæ utilitatem, scilicet, ut cum ecclesia, in qua est jus patronatus, indiguerit, possit ac debeat patronus ex talibus bonis ecclesiæ succurrere. Dicunt enim aliqui, tunc venditis bonis non transire cum illis jus patronatus, quia tunc jus patronatus non est accessorium ad bona, ut sequatur illa, sed potius bona sunt accessoria ad jus patronatus, quia sunt gratia illius, argument. legis *Et si non sunt*, ff. de Aur. et Argent. legat. Sed hoc difficile creditur est; nam inde fieret talia bona temporalia esse prorsus invendibilia ex vi talis institutionis, quia nec vendi possunt, transferendo jus patronatus, quia committeretur simonia; nec etiam separari possent ab illo, quia fieret contra voluntatem testatoris. Consequens autem falsum videtur et incredibile. Quia nec institutio patroni obligat expresse ad nunquam vendendum illa bona, sed gratis donandum, ut supponimus; nec id necessario sequitur ex tali institutione, cum possit voluntas patroni impleri transferendo utrumque simul in alterum, etiamsi bona ipsa justo pretio vendantur. Nec denique ibi intervenit ratio simoniæ, quia supponimus bona non pluris vendi propter conjunctionem ad jus patronatus, imo fortasse minori pretio vendi, propter onus quod habent adjunctum subveniendi aliquando ecclesiæ, in qua est jus patronatus.

22. *Resolutio questionis.* — Quocirca distinctione utendum puto, nam vel illa bona ita sunt annexa juri patronatus, ut omnes fructus eorum ex necessitate et obligatione convertendi sint in usum ecclesiæ, et quasi spirituale servitium juris patronatus, et tunc credo vendi non posse, transferendo cum illis jus

patronatus, quia tunc, moraliter loquendo, non habent æstimationem ratione suorum proventuum temporalium, cum omnes ad ecclesiam pertineant; solum ergo possunt æstimari propter honorem juris patronatus, et hoc titulo æstimari pretio non possunt, alias ipsum jus patronatus venderetur. Aut illa bona ita comitantur jus patronatus, ut ordinarie cedant in temporalem commoditatem habentis tale jus patronatus, licet per occasionem necessitatis ecclesie debeat aliquando ei providere. Et tunc dico esse pretio æstimabilia, et vendi posse, non obstante connexionem cum jure patronatus, quia habent suum temporalem usum et commoditatem ob quam pretio æstimantur. Neque propterea venditur jus patronatus, cum intuitu illius pretium non augetur. Neque refert quod tunc bona temporalia sint accessoria, quia non sunt omnino accessoria, sed per se etiam suam considerationem et commoditatem habent: unde si sub hac ratione spectentur, unus succurrendi ecclesie tempore opportuno est quasi accessorium, respectu talium bonorum sic spectatorum. Eo vel maxime quod consecutio illa, et inseparabilitas bonorum talium a tali jure patronatus non est ex natura rei, sed ex voluntate instituentis. Et ideo ad rationem simoniae parum refert illa ratio accessorii, vel principalis, orta ex intentione instituentis; sed respiciendum est, an in venditione possit unum ab alio separari, quod hic optime fit, etiamsi connexio sub illo respectu facta fuerit.

23. *An liceat vendere jus sepulturæ.*— *An jus stalli possit vendi.*— Rationes omnes dubitandi propositæ num. 4 et 6, explicando et probando nostram sententiam, solutæ sunt, nec de illis addere quippiam necesse est, præterquam de ultima confirmatione posita in num. 6, in quo duo petuntur. Unum est de jure sepulturæ, an liceat illud vendere, vel pretio emere, de quo videri possunt supra dicta cap. 14; ibi enim occasione sepulturæ de jure ad illam diximus, quatenus laicis convenire potest. Nam aliud est jus sepulturæ, quod ecclesie ipsi, seu ejus clericis competit, quod dicitur jus funerandi, seu sepeliendi. Et primum dici potest quasi passivum, quia est jus ut quis sepeliatur; secundum vero activum, quia est ad sepeliendum alium, vel celebrandum officium, de quo constat esse magis spirituale et invendibile, quia convenit ratione ecclesiasticæ administrationis et potestatis, et officium ejus spirituale est, de quo

etiam supra diximus. Et plura de his juribus videri possunt in Sylvest., verb. *Sepultura*; Freder. de Sen., cons. 246; Lapo, tractat. de Canon. porti., num. 72 et 73; Redoan., p. 1, cap. 30, a num. 1 usque ad 6; et Supplem. Gabr., 4, dist. 25, quæst. 2, dub. 10, usque ad finem quæstionis. Ubi etiam tractat de alio jure, quod in illa confirmatione attingebatur, scilicet de jure stalli, seu sedendi, aut standi in ecclesia in certo loco; definitque posse vendi. Sed de hoc non invenio jus positivum aliud statuens vel prohibens; judicandum ergo est ex natura rei; spectata autem natura loci sacri, et usus ejus, ut talis est, profecto vendi non potest; onus autem et obligatio accidentaria clericorum vendi posset, juxta supra dicta, quamvis etiam illud vitandum sit, quia non caret specie avaritiæ et turpis lucri.

CAPUT XXIX.

UTRUM TEMPORALIA OFFICIA ECCLESIE VEL ACTUS EORUM SINT MATERIA SIMONIE.

1. *Officia hæc et eorum actus non sunt materia simoniae, stando solum in jure divino.*— Hæc sola nobis superest quæstio circa materiam simoniae. Duo autem videntur circa illam certa. Primum est, hæc officia, vel actiones eorum ex natura rei, et stando in solo divino jure naturali, non esse materiam simoniae. Ita docent communiter Theologi, in 4, dist. 23; Durand., quæst. 5; Palud., quæst. 4; Cajet., et omnes Summistæ, verb. *Simonia*; Soto, d. lib. 9, quæst. 5, art. 2; Victor., d. Relect. a num. 12. Idem sentiunt communiter juristæ cum Glos., in cap. *Salvator*, 1, quæst. 3, verb. *Et judicem*, ubi Card. uterque, et Archid. in cap. 1, eadem causa et quæst.; Innocentius, Abb. et alii, in cap. 1 et 2, Ne prælati vires suas. Ratio autem clara est, quia hæc munia vel officia non habent in se aliquid spiritualitatis, neque ordinantur ad spirituales actiones, sed tantum ad temporales, ut sunt custodire vel administrare res ecclesie, et similia, ut videbimus. Dices, hæc officia ordinari ad spiritualia, ut officium sacristæ ad cultum templi, officium syndici ad defensionem bonorum ecclesie, etc.; ergo hoc satis est ut vendi non possint ex se, quia sunt annexa spiritualibus. Respondeo, ordinari quidem ad spiritualia tanquam ad finem remotum; proxime vero versari circa opera mere corporalia et materialia, et sub ea ratione spectari, quando dicuntur temporalia, et ex se vendi-

bilis, quia non est necesse vendi secundum illum respectum, neque id liceret, sicut de omnibus actibus bonis dixit D. Thom., dicto art. 4, ad 1. Unde est apertum discrimen inter hæc officia et ecclesiastica spiritualia. Nam hæc habent pro materia proxima functiones spirituales, et ideo non tantum ex fine intrinseco, sed ex propria materia, spiritualia sunt, ac subinde natura sua invendibilia; illa vero sunt ex objecto et materia mere temporalia; ordinatio vero ad spiritualia finem extrinsecum est, et ideo secundum se non sunt materia simoniae.

2. *Difficultas, an possit vendi collatio horum officiorum.*— *Vera quæstionis resolutio.*

— Dices: licet officium ipsum temporale sit, tamen conferre illud est actus spiritualis jurisdictionis; dictum est autem supra non posse vendi actum jurisdictionis spiritualis, etiamsi circa temporales causas versetur; ergo etiam hic non poterit vendi collatio talis officii, etiamsi circa officium materiale versetur; ergo nec officium ipsum. Dicit fortasse aliquis, conferre illud officium, non esse actum jurisdictionis, sed esse actum cujusdam eminentis potestatis administrandi res temporales ecclesie, quæ est in prælato, cujus participationem communicat ministro, quando illud officium temporale illi tribuit. Est autem differentia, quia in prælato est illa potestas eminentiori modo per ipsammet potestatem spirituales, quæ eminenter extenditur ad temporalia, in ordine ad spiritualia; ministro autem solum datur temporalis quædam facultas administrandi res ecclesiasticas quoad id, quod materiale, et (ut dicam) mechanicum in eis est. Potestas enim spiritualis et eminentior potest instituire, et donare aliquid mere temporale, ut supra dictum est. Sed non videtur hoc omnino evacuare difficultatem, quia semper ille actus distribuendi hæc officia, est immediate a potestate spirituali, et revera dici potest actus jurisdictionis ecclesiasticæ, vel æquiparatur illi, et ita semper videtur esse de utroque eadem ratio. Dico ergo actionem illam distribuendi non vendi, nec esse vendibilem, sed terminum ejus, ut sic dicam, id est officium ipsum, quatenus, in facto esse consideratum, est pretio æstimabile, ut habet temporalem commoditatem non annexam functionibus spiritualibus, sed temporalibus. Et ita cum illud officium venditur, non actus jurisdictionis venditur, sed res illa quæ per jurisdictionem huic, vel illi applicatur, nam sicut jurisdictio est ad distribuendum, ita intelligi-

potest esse ad vendendum. Nam, licet vendere sit magis actus domini quam jurisdictionis, tamen quando res æstimabilis pretio non est sub proprio et privato dominio, sed sub communi; vel, si est sub proprio, est tantum sub conditione, ut alteri necessario conferenda sit, tunc potest actus vendendi a potestate jurisdictionis, vel a potestate vendendi res communes proficisci. Sic enim vendere in necessitate vasa sacra, vel res ecclesie potest esse actus jurisdictionis, seu administrationis competentis ex potestate spirituali, et nihilominus per illum actum potest res vendi pro valore, quem secundum se habet.

3. *Hæc officia vendi non possunt sine gravi peccato.*— Secundum principium certum est, hæc officia vendi non posse sine gravi peccato propter Ecclesie prohibitionem. In hac etiam assertione videntur convenire Doctores: sumitur enim ex Concilio Chalced., canon. secundo. Et refertur in capite *Si quis Episcopus*, 8, 1, quæstione 1. Et confirmatur ab Urbano Papa, in capite *Salvator*, 1, quæstione 3. Ibi enim vendi prohibentur multa officia ecclesiastica, etiam temporalia, ut economi, etc. Idemque habetur in capite *Consulere*, de Simon. Unde non est dubium quin hæc officia vendere, malum sit, saltem quia prohibitum. Verumtamen Glossa, in dicto capite *Salvator*, verb. *Et judicem*, ultimo loco refert et sequitur opinionem dicentem, non esse hoc illicitum; nam, licet solum dicat expresse, non esse simoniacum, tamen dum ait illam opinionem inhærere consuetudini generali, plane sentit, sicut id non est simoniacum, ita non esse illicitum, quia vel prohibitum non est, vel consuetudo potuit prohibitioni derogare. Maxime vero dicitur esse consuetudo in Curia Romana, ut refert Jason, in leg. *Illud*, c. de Collat., et cum illa Glossa sentit ibi Præposit., num. 6 et 9, referens Cardin. Ray., et Summam confessor. Et idem approbat Anton., 3 part., tit. 11, capit. 2, § ult. Sed nihilominus censeo etiam tunc durare prohibitionem, et venditionem illam esse illicitam, quia de prohibitione constat, de contraria vero consuetudine non constat. Imo contrarium videtur servari communi consuetudine, saltem extra Romanam curiam. Dicit tamen Sylvester, quæstione 13, in fine, quod ubi revera fuerit contraria consuetudo, prohibitio cessat, arg. cap. *Conquestus*, 11, quæstione 3. At vero Guillelmus, quem refert Præposit., dixit talem consuetudinem corruptelam esse, nec posse prævalere contra legem,